

Sveučilište u Zagrebu
Hrvatski studiji – STUDIA CROATICA

»BIBLIOTEKA SCOPUS«
Knjiga 5

974208009

UREDNICI:

Tomislav Bracanović, Hrvoje Jurić, Boško Pešić,
Marinko Šisak, Tomislav Zajec

RECENZENTI:

Dr. Josip Talanga
Dr. Filip Grgić

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb

UDK 141.131

PLATON

Ion, Lahet, Meneksen / Platon ; prijevod s grčkog i
popratne bilješke Željko Senković – Zagreb : Hrvatski
studiji – Studia Croatica Sveučilišta u Zagrebu, 1998. –
168 str. ; 20 cm. – (Biblioteka Scopus ; knj. 5)

Prijevod djela: Platonis opera, Oxford classical texts;
tomus III / Plato. – Tekst uspoređo na grč. i hrv. jeziku.
– Bibliografske bilješke uz tekst.

ISBN 953-6682-03-6

980701051

PLATON

ION, LAHET, MENEKSEN

Prijevod s grčkog i popratne bilješke:
ŽELJKO SENKOVIĆ

»Biblioteka Scopus«
Zagreb, 1998.

ΠΑΤΩΝΟΣ

533 b

5 τὸν Δία, οὐδὲ τούτων ἐώρακα.—ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν, ὧς γ' ἐγὼ
οἶμαι, οὐδ' ἐν αὐλήσει γε οὐδὲ ἐν καθαρίσει οὐδὲ ἐν καθαρίδι
οὐδὲ ἐν βαψφιδίᾳ οὐδεπώποτ' εἶδες ἄνδρα ὅστις περὶ μὲν
'Ολύμπου δεινός ἐστιν ἐξηγεῖσθαι ἢ περὶ Θαιμύρου ἢ περὶ
c 'Ορφείως ἢ περὶ Φημίου τοῦ Ἰθακιστοῦ βαψφιδῶ, περὶ δὲ
'Ιωνος τοῦ Ἐφεσίου [βαψφιδῶ] ἀπορεῖ καὶ οὐκ ἔχει συμβα-
λέσθαι α τε εὐ βαψφιδεῖ καὶ α μὴ.

ION. Οὐκ ἔχω σοι περὶ τούτου ἀντιλέγειν, ὦ Σώκρατες·
5 ἀλλ' ἐκείνο ἐμαντῶ συνοῖδα, ὅτι περὶ Ὀμήρου κάλλιστ'
ἀνθρώπων λέγω καὶ εὐπορῶ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες μέ φασιν
εὐ λέγειν, περὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐ. καίτοι ὅρα τούτο τί
ἔστω.

ΣΩ. Καὶ ὁρῶ, ὦ Ἴων, καὶ ἐρχομαι γέ σοι ἀποφανού-
d μενος ὅ μοι δοκεῖ τούτο εἶναι. ἔστι γὰρ τούτο ~~ἔχει~~ μὲν
οὐκ ὄν παρὰ σοὶ περὶ Ὀμήρου εὐ λέγειν, δ νυνὸν ἔλεγον,
(θεῖα δὲ δύναμις ἢ σε κινεῖ, ὥσπερ ἐν τῇ λίθῳ ἦν Εὐρι-
πίδης μὲν Μαγνήτιν ὠνόμασεν, οἱ δὲ πολλοὶ Ἡρακλείαν.
5 καὶ γὰρ αὕτη ἡ λίθος οὐ μόνον αὐτοὺς τοὺς δακτυλίους ἄγει
τούς σιδηροὺς, ἀλλὰ καὶ δύναμις ἐντίθησι τοῖς δακτυλίοις
ὥστ' αὐτὸν δύνασθαι ταῦτον τούτο ποιεῖν ὅπερ ἡ λίθος, ἄλλους
e ἄγειν δακτυλίους, ὥστ' ἐνίοτε ὀρμαθὸς μακρὸς πάνυ σιδη-
ρίων καὶ δακτυλίων ἐξ ἀλλήλων ἤρτηται· πᾶσι δὲ τούτοις
ἐξ ἐκείνης τῆς λίθου ἡ δύναμις ἀνήρτηται. οὕτω δὲ καὶ ἡ
Μοῦσα ἐνθέους μὲν ποιεῖ αὐτή, διὰ δὲ τῶν ἐνθέων τούτων
5 ἄλλων ἐνθουσιάζοντων ὀρμαθὸς ἐξαρτᾶται. πάντες γὰρ οἱ

b 5 ὧς γ' ἐγὼ T W : ὧς ἐγὼγε F c 1 βαψφιδῶ secl. Naber
c 2 βαψφιδῶ F : om. T W c 9 συμβαλέσθαι W F : συμβαλέσθαι T
c 6 με T W : ἐμὲ F c 9 ἐρχομαι F : ἐρχομαι T W ἀπο-
φανούμενος Cobet : ἀποφανόμενος T W F d 1 τέχνη W F Sto-
baeus : τέχνη T d 2 δν T W F : ἄν Stobaeus d 5 ἔχει
W F Stobaeus : om. T d 7 αὐτὸ δύνασθαι F : δύνασθαι T W
e 1 μακρὸς πάνυ T W F : πάνυ μακρὸς Stobaeus σιδηρίων W F
Stobaeus : σιδηρίων T : σιδηρίων Jacobs (secl. mox. καὶ) e 2 καὶ
δακτυλίων secl. Hermann e 3 αὐτὴ F Stobaeus : αὐτὴ T W
e 4 μὲν T F Stobaeus : om. W e 5 ἄλλων T W F : ἄλλας Stobaeus
e 5 ἄλλων T W F : ἄλλας Stobaeus

ION: Ne, Zeusa mi, nisam niti takvoga vidio. SO: Nego, kako ja mislim, ni u frulanju, ni u citaranju, niti u citaranju s pjevanjem, niti si u rapsodiji ikada vidio čovjeka koji je vješt razlagati o Olimpu⁹ ili o Tamiru¹⁰ ili o Orfeju¹¹ ili o Femiju¹², itačkom rapsodu, a o Ionu Efežaninu, rapsodu, dvojii i ne zna raspravljati o tome što on dobro recitira a što ne.

ION: Nemam ti što o tome protusloviti, Sokrate, ali sam svjestan toga da o Homeru najljepše od svih ljudi govorim, obilujem građom, a i svi drugi mi kažu kako o njemu dobro govorim, ali ne i o drugima. No, ti pogledaj o čemu se tu radi.

SO: I vidim Ione, te idem da ti otkrijem što mi se čini da je to. To što ti dobro o Homeru govoriš, nije umijeće, što maločas rekoh, nego božanska snaga koja te pokreće, kao ona u kamentu koju je Euripid nazvao magnetom,¹³ a ostali Heraklovim. I taj kamen ne samo da privlači željezne prstenove nego daje moć tim prstenovima da čine to isto kao kamen, da privlače druge prstene, te se nekad načini dug lanac od tog željeznog prstenja. A svima njima ta moć dolazi od onoga kamenta. Tako i Muza sama stvori one nadahnute a kroz te obotvorene od drugih se oduhovljenih stvara lanac. Naime, svi

⁹ Olimp je bio Misijanac, izumitelj glazbe na fruli.

¹⁰ Tamira je trački pjevač iz Pijeride, koji je došao u južnu grčku u obilazio kneževske dvorove.

¹¹ Orfej bijaše po priči sin tračkoga kralja Eagra i muze Kaliope, iz Laibetre u pijeridskoj Makedoniji. Svojom pjevanjem je pokretao divlje zvijeri i drveće, a i bogovi mu dopuštio da pokuša spasiti svoju ženu Euridiku iz podzemnoga svijeta.

¹² Femije, sin Terpisov, pjevač u Itaci.

¹³ U izgubljenj tragediji *Eneji*.

τε τῶν ἐπῶν ποιηταὶ οἱ ἀγαθοὶ οὐκ ἐκ τέχνης ἀλλ' ἐνθεοὶ
 οὔτε καὶ κατεχόμενοι πάντα ταῦτα τὰ καλὰ λέγουσι ποιη-
 ματα, καὶ οἱ μελοποιοὶ οἱ ἀγαθοὶ ὠσαύτως, ὥσπερ οἱ κορυ-
 βαυγῶντες οὐκ ἔμφρονες οὔτε ὀρχοῦνται, οὔτω καὶ οἱ μελο-
 ποιοὶ οὐκ ἔμφρονες οὔτε τὰ καλὰ μέλη ταῦτα ποιοῦσιν,
 ἀλλ' ἐπειδὴν ἐμβῶσιν εἰς τὴν ἀρμονίαν καὶ εἰς τὸν ῥυθμόν,
 βακχεύουσι καὶ κατεχόμενοι, ὥσπερ αἱ βιάχαι ἀρῶνται ἐκ
 τῶν ποταμῶν μέλι καὶ γάλα κατεχόμεναι, ἔμφρονες δὲ οὖσαι 5
 οὗ, καὶ τῶν μελοποιῶν ἡ ψυχὴ τοῦτο ἐργάζεται, ὅπερ αὐτοὶ
 λέγουσι. λέγουσι γὰρ δῆπουθεν πρὸς ἡμᾶς οἱ ποιηταὶ ὅτι
 ἀπὸ κρητῶν μελιρρότων ἐκ Μουσῶν κήπων τινῶν καὶ νηπῶν b
 δρεπόμενοι τὰ μέλη ἡμῶν φέρουσιν ὥσπερ αἱ μέλιτται, καὶ
 αὐτοὶ οὔτω πετόμενοι· καὶ ἀληθῆ λέγουσι. κοῦφον γὰρ
 χρῆμα ποιητὴς ἐστὶν καὶ πτηνὸν καὶ ἱερόν, καὶ οὐ πρότερον
 οἷός τε ποιεῖν πρὶν ἂν ἐνθεός τε γένηται καὶ ἔκφρων καὶ 5
 ὁ νοῦς μηκέτι ἐν αὐτῷ ἐνῇ· ἕως δ' ἂν τοῦτ' ἔχη τὸ κτῆμα,
 ἀδύνατος πᾶς ποιεῖν ἀνθρωπὸς ἐστὶν καὶ χρησμοδεῖν. ἄτε
 οὖν οὐ τέχνη ποιοῦντες καὶ πολλὰ λέγοντες καὶ καλὰ περὶ
 τῶν πραγμάτων, ὥσπερ σὺ περὶ Ὀμήρου, ἀλλὰ θεία μοῖρα, c
 τοῦτο μόνον οἷός τε ἕκαστος ποιεῖν καλῶς ἐφ' ὃ ἡ Μοῦσα
 αὐτὸν ὥρμησεν, ὃ μὲν διθυράμβους, ὃ δὲ ἐγκώμια, ὃ δὲ
 ὑπορχήματα, ὃ δ' ἔπη, ὃ δ' ἱάμβους· τὰ δ' ἄλλα φαῦλος
 αὐτῶν ἕκαστός ἐστιν. οὐ γὰρ τέχνη ταῦτα λέγουσιν ἀλλὰ 5
 θεία δυνάμει, ἐπεὶ εἰ περὶ ἑνὸς τέχνη καλῶς ἠπίσταντο
 λέγειν, κἂν περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων· διὰ ταῦτα δὲ ὁ θεὸς

e 7 καλὰ T F: κατὰ W e 8 μελοποιοὶ T W f: μὲν λοιποὶ F
 Stobaeus a 1 καὶ T W Stobaeus: μὲν καὶ F a 4 βακχεύουσι
 F Stobaeus: καὶ βακχεύουσι T W a 5 βιάχαι T W F: om. Stobaeus
 ἀρῶνται W F Stobaeus: ἀρῶνται T a 5 οὔσαι ὅ T W: οὔσαι
 F: οὐ Stobaeus a 7 πρὸς T F Stobaeus: παρ' W b 1 ἐκ
 T W F: ἡ ἐκ Stobaeus b 3 πετόμενοι T W f: πετόμενοι F
 Stobaeus b 4 ἱερὸν T W F Stobaeus: διερὸν Dobree b 5 ἐνθεός
 τε T W f: ἐνθεός F Stobaeus b 6 μηκέτι ἐν αὐτῷ T W F: ἐν αὐτῷ
 μηκέτι Stobaeus b 8 πρὶν καὶ T W: τε καὶ F: secl. Hoenebeek
 Hissink c 2 καλῶς W F: καλῶς T c 7 ἀπάντων T W:
 πάντων F Stobaeus

dobri epski pjesnici sve te lijepe pjesme pjevaju ne iz umijeća
 nego nadahnuti bogom i zaneseni. Isto tako i dobri lirski pjes-
 nici, kao što koribanti neprisebni plešu, oni neprisebni pjevaju
 te lijepe pjesme, uđu u harmoniju i ritam, mahnitaju i zanesu
 se. I kao što bakhantkinje dok su zanesene crpu iz rijeka med i
 mljeko, a ne kada su prisebne, tako čini i duša lirskih pjesnika,
 što i sami tvrde. Jer pjesnici nam zaista kažu da sa mednih iz-
 vora, iz nekih Muzinih vrtova i dolova ubiru pjesme, te ih
 nama donose kao pčele, i sami tako leteći. I govore istinu. Ta
 pjesnik je čudna stvar: i krilat i svet, i ne može stvarati prije no
 što postane bogom nadahnut, izvan sebe i izvan razuma. Ali
 dok nema to svojstvo, svaki čovjek je nemoćan i ne može prori-
 cati. Dakle, budući da oni ne govore mnogo i lijepo o tim
 stvarima pomoću umijeća, kao i ti o Homeru, nego svaki od
 njih tako lijepo čini samo božjom voljom ono na što ih Muza
 potakne, jedan ditirambe, drugi pohvalne pjesme, treći korske
 pjesme, četvrti epske pjesme, peti jambe. A u ostalom je svaki
 od njih loš. Naime, ne govore to s umijećem nego božanskom
 snagom, jer da su znali s umijećem lijepo izlagati o jednoj vrsti,
 onda bi i o svim ostalim. Zato bog,

534 c

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ἐξαιρούμενος τούτων τὸν νοῦν τούτοις χρήται ὑπέρταται καὶ
 d τοῖς χρησιμφοῖς καὶ τοῖς μάντεσι τοῖς θείοις, ἵνα ἡμεῖς οἱ
 ἀκούοντες εἰδῶμεν ὅτι οὐχ οὗτοί εἰσιν οἱ ταῦτα λέγοντες
 οὗτω πολλοῦ ἄξια, οἷς νοῦς μὴ πάρεστιν, ἀλλ' ὁ θεὸς αὐτὸς
 εἶπεν ὁ λέγων, διὰ τούτων δὲ φθέγγεται πρὸς ἡμᾶς. μέ-
 5 γιστον δὲ τεκμήριον τῷ λόγῳ Τύνηχος ὁ Χαλκιδεύς, ὃς
 ἄλλο μὲν οὐδὲν πρότερον ἐποίησε ποίημα ὅπου τις ἂν ἀξιό-
 σειεν μνησθῆναι, τὸν δὲ παῖωνα ὃν πάντες ᾔδουσι, σχεδὸν
 10 τι πάντων μελῶν κάλλιστον, ἀτεχνῶς, ὅπερ αὐτὸς λέγει,
 e "εὐρημά τι Μοισάν." ἐν τούτῳ γὰρ διὰ μάστιγά μοι δοκεῖ
 ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι ἡμῖν, ἵνα μὴ διαστάζωμεν, ὅτι οὐκ ἀνθρώ-
 πινά ἐστιν τὰ καλὰ ταῦτα ποιήματα οὐδὲ ἀνθρώπων, ἀλλὰ
 θεία καὶ θεῶν, οἱ δὲ ποιηταὶ οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἐρμηνεῖς εἰσιν
 5 τῶν θεῶν, κατεχόμενοι ἐξ ὅτου ἂν ἕκαστος κατέχηται.
 ταῦτα ἐνδεικνύμενος ὁ θεὸς ἐξεπίτηδες διὰ τοῦ φαυλοτάτου
 ποιητοῦ τὸ κάλλιστον μέλος ἤσεν· ἢ οὐ δοκῶ σοι ἀληθῆ
 535 λέγειν, ὦ Ἴων;

ΙΩΝ. Ναὶ μὰ τὸν Δία, ἐμοίγε· ἄπει γὰρ πῶς μου τοῖς
 λόγοις τῆς ψυχῆς, ὦ Σώκρατες, καί μοι δοκοῦσι θεία μοῖρα
 5 ἡμῖν παρὰ τῶν θεῶν ταῦτα οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ ἐρμηνεύειν.

ΣΩ. Οὐκοῦν ὑμεῖς αὖ οἱ βραψφοδοὶ τὰ τῶν ποιητῶν ἐρμη-
 νεύετε;

ΙΩΝ. Καὶ τοῦτο ἀληθὲς λέγεις.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐρμηνέων ἐρμηνεῖς ἐρμηνεσθε;

10 ΙΩΝ. Παντάπασι γε.

b ΣΩ. Ἐπεὶ δὴ μοι τόδε εἰπέ, ὦ Ἴων, καὶ μὴ ἀποκρύψῃ
 ὅτι ἂν σε ἔρωμαι· ὅταν εἴ τις ἐπη καὶ ἐκπλήξῃς μάλα
 τοὺς θεωμένους, ἢ τὸν Ὀδυσσεά ὅταν ἐπὶ τὸν οὐδὸν ἐφαλ-
 λόμενον ἄδῃς, ἐκφαιῇ γιγνόμενον τοῖς μνηστῆρσι καὶ ἐκ-

d 3 ὅτῳ T W F: τὰ ὅτῳ Stobaeus ἀλλ' ὁ T F: ἀλλὰ ὁ Sto-
 baeus: ἀλλὰ W αὐτὸς ἐστὶν T W F: ἐστὶν αὐτὸς Stobaeus
 d 7 παῖωνα T F: παῖωνα W e 1 εὐρημά τι Stephanus: εὐρηματι
 T W F a 3 γὰρ πῶς μου T: γὰρ μου W: γὰρ μου πῶς F
 b 1 μοι T W: καί μοι F b 3 οὐδὸν W F: ὁδὸν T

οδυζιμάουσι im razum, njima se služi kao slugama i vračevima, prorocima božjim, da mi slušači spoznamo kako nisu oni ti što govore te vrijedne stvari, u kojih nema razuma, nego sam bog jest onaj koji ih govori, a kroz njih nama. Najveći dokaz ovome govoru je Tinih iz Halkide, koji nije nikad spjevao nikakvu pjesmu vrijednu spomena, do onaj pean koji svi pjevaju, skoro najljepši od svih pjesama, bez umijeća, kao što sam kaže, koji je »nekakvo otkriće Muze«. Čini mi se, da nam je to bog po- najviše pokazao da ne dvojimo, kako te lijepe pjesme nisu nešto ljudsko, od ljudi, nego božansko i od bogova, a pjesnici nisu drugo ništa no tumači bogova, zaneseni od onoga boga koji ih je obuzeo. To pokazujući, bog je hotimice kroz naj- lošijega pjesnika ispjevao najljepšu pjesmu. Ili ti se ne čini da govorim istinu, Ione?

ION: Da, Zeusa mi, čini mi se. Tvoje riječi mi dotiču dušu, Sokrate, i smatram da nam po božjem određenju, dobri pjes- nici tumače ono dano od bogova.

SO: A zar vi rapsodi, opet, ne tumačite pjesnička djela?

ION: I to pravo kažes.

SO: Niste li tako tumači tumača?

ION: Svakako.

SO: Stani sad, pa mi reci Ione, i ne prikrivaj što te upitam. Kada dobro kazuješ epske pjesme i gledaoce mnoge zadiše re- citirajući o Odiseju kako na prag skoči,¹⁴ pokazujući se pros- cima i

¹⁴ Početak XXII. knjige Odiseje.

χέοντα τοὺς οὐστους πρὸ τῶν ποδῶν, ἡ Ἀχιλλεία ἐπὶ τὸν 5
Ἑκτορα ὀρμῶντα, ἡ καὶ τῶν περὶ Ἀνδρομάχην ἐλευθῶν τι ἡ
περὶ Ἑκάβην ἡ περὶ Πριάμω, τότε πότερον ἔμφρων εἴ ἡ ἔξω
σαυτοῦ γίγνηται καὶ παρὰ τοῖς πράγμασι οὔτεαί σου εἶναι ἡ c
ψυχὴ οἷς λέγεις ἐνθουσιάζουσα, ἡ ἐν Ἰθάκῃ οὖσι ἡ ἐν
Τροίᾳ ἡ ὅπως αὐτὰ καὶ τὰ ἔπη ἔχη;

ΙΩΝ. Ὡς ἐναργέες μοι τοῦτο, ὦ Σώκρατες, τὸ τεκμήριον
εἶπες· οὐ γὰρ σε ἀποκρυψάμενος ἔρῳ. ἐγὼ γὰρ ὅταν 5
ἐλευθῶν τι λέγω, δακρύων ἐμπιπλανταί μου οἱ ὀφθαλμοί·
ὅταν τε φοβερὸν ἡ δεινόν, ὀρθαὶ αἱ τρίχες ἴστανται ὑπὸ
φόβου καὶ ἡ καρδία πηδᾷ.

ΣΩ. Τί οὖν; φῶμεν, ὦ Ἴων, ἔμφρονα εἶναι τότε τοῦτον d
τὸν ἄνθρωπον, ὃς αὐτὸν κεκοσμημένους ἐσθῆτι ποικίλῃ καὶ
χρυσοῖσι στεφάνοις κλάη τ' ἐν θυσίαις καὶ ἑορταῖς, μηδὲν
ἀπολωλεκὸς τούτων, ἡ φοβῆται πλεονῆς ἐν διασπυρίοις ἀνθρώ-
ποις ἐστηκὸς φίλοις, μηδὲν ἀποδύοντος μηδὲ ἀδικούντος; 5

ΙΩΝ. Οὐ μὰ τὸν Δία, οὐ πάνυ, ὦ Σώκρατες, ὥς γε
τἀληθὲς εἰρήσθαι.

ΣΩ. Οἶσθα οὖν ὅτι καὶ τῶν θεατῶν τοὺς πολλοὺς ταῦτα
ταῦτα ὑμῖς ἐργάζεσθε;

ΙΩΝ. Καὶ μάλα καλῶς οἶδα· καθορῶ γὰρ ἐκάστοτε e
αὐτοὺς ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ βήματος κλάοντάς τε καὶ δεινὸν
ἐμβλέποντας καὶ συνθαμβοῦντας τοῖς λεγομένοις. δεῖ γάρ
με καὶ σφόδρ' αὐτοῖς τὸν νοῦν προσέχειν· ὥς ἐὰν μὲν
κλάοντας αὐτοὺς καθίσω, αὐτὸς γελᾶσομαι ἀργύριον λαμβά- 5
νων, ἐὰν δὲ γελῶντας, αὐτὸς κλαύσομαι ἀργύριον ἀπολλύς.

ΣΩ. Οἶσθα οὖν ὅτι οὐτός ἐστιν ὁ θεατὴς τῶν δακτυλίων
ὁ ἑσχατος, ὃν ἐγὼ ἔλεγον ὑπὸ τῆς Ἡρακλειώτιδος λίθου
ἀπ' ἀλλήλων τὴν δύναμιν λαμβάνειν; ὁ δὲ μέστος σὺ ὁ

c 2 ὁδῶν T W F: ὁδῶν S c 3 ὅπως T F: πῶς W c 6 μου
T F: μοι W d 1 τότε τοῦτον W F: τοῦτον τότε T: τοῦτον rec.
Schanz d 3 χρυσοῖσι F: χρυσοῖς T W d 4 φοβῆται T:
φοβέται W F d 5 φίλοις T W f: φίλοις F d 8 ταῦτα ταῦτα
T F: τὰ τοιαῦτα W

πυθαιῦς ὀδμήν, ἢ ὅπως αὐτὰ καὶ τὰ ἔπη ἔχη;

ΙΩΝ: Ὡς ἐναργέες μοι τοῦτο, ὦ Σώκρατες, τὸ τεκμήριον
εἶπες· οὐ γὰρ σε ἀποκρυψάμενος ἔρῳ. ἐγὼ γὰρ ὅταν
ἐλευθῶν τι λέγω, δακρύων ἐμπιπλανταί μου οἱ ὀφθαλμοί·
ὅταν τε φοβερὸν ἡ δεινόν, ὀρθαὶ αἱ τρίχες ἴστανται ὑπὸ
φόβου καὶ ἡ καρδία πηδᾷ.

ΣΩ: Τί οὖν; φῶμεν, ὦ Ἴων, ἔμφρονα εἶναι τότε τοῦτον d
τὸν ἄνθρωπον, ὃς αὐτὸν κεκοσμημένους ἐσθῆτι ποικίλῃ καὶ
χρυσοῖσι στεφάνοις κλάη τ' ἐν θυσίαις καὶ ἑορταῖς, μηδὲν
ἀπολωλεκὸς τούτων, ἡ φοβῆται πλεονῆς ἐν διασπυρίοις ἀνθρώ-
ποις ἐστηκὸς φίλοις, μηδὲν ἀποδύοντος μηδὲ ἀδικούντος; 5

ΙΩΝ: Νε, Zeusa mi, nije priseban Sokrate.

ΣΟ: No, znaš li da vi to isto činite sa mnoštvom gledatelja?

ΙΩΝ: Vrlo dobro to znam. Promatram ih svagda odzgo sa
govornice kako plaču i strašno se zagledaju, te strahuju sa
mnom zbog rečenoga. Trebam, naime, veliku pažnju na njih da
upravim: jer ako ih natjeram na plač sam ću se smijati primivši
novac, a ako se budu smijali, sam ću plakati izgubivši plaću.

ΣΟ: Znaš li da je taj gledatelj posljednji od prstenova o ko-
jima govoriš, koji od Heraklova kamena jedan preko drugoga
dobivaju moć. A srednji si ti,

¹⁵ *Ilijada*, XXII, 311 i dalje. Svi navodi iz Homera su preuzeti iz prije-
voda Tome Maretića.

¹⁶ *Ilijada*, XXII, 405, 437.

ΠΑΤΩΝΟΣ

536 a *ῥαψῳδὸς καὶ ὑποκριτής, ὁ δὲ πρῶτος αὐτὸς ὁ ποιητής· ὁ δὲ θεὸς διὰ πάντων τούτων ἔλκει τὴν ψυχὴν ὅποι ἂν βούληται τῶν ἀνθρώπων, ἀνακρεμαννὺς ἐξ ἀλλήλων τὴν δύναμιν. καὶ ὥσπερ ἐκ τῆς λίθου ἐκείνης ὀρμαθὸς πάμπαν ἐξήρηται χορευτῶν τε καὶ διδασκάλων καὶ ὑποδιδασκάλων, ἐκ πλαγίου ἐξηρτημένων τῶν τῆς Μούσης ἐκρεμαμένων δακτυλίων. καὶ ὁ μὲν τῶν ποιητῶν ἐξ ἄλλης Μούσης, ὁ δὲ ἐξ ἄλλης ἐξηρτηται—ὀνομάζομεν δὲ αὐτὸ κατέχεται, τὸ δὲ ἐστὶ παραπλήσιον· ἔχεται γάρ—ἐκ δὲ τούτων τῶν πρώτων δακτυλίων, τῶν ποιητῶν, ἄλλοι ἐξ ἄλλου αὐ ἥρτημένοι εἰς καὶ ἐνθουσιάζουσιν, οἱ μὲν ἐξ Ὀρφείως, οἱ δὲ ἐκ Μουσαίου· οἱ δὲ πολλοὶ ἐξ Ὀμήρου κατέχονται τε καὶ ἔχονται. ὧν σὺ, ὦ Ἴων, εἰς εἰ καὶ κατέχη ἐξ Ὀμήρου, καὶ ἐπειδὴ μὲν τις ἄλλου τοῦ ποιητοῦ ᾄῃ, καθεύδεις τε καὶ ἀπορεῖς ὅτι λέγῃς, ἐπειδὴ δὲ τούτου τοῦ ποιητοῦ φθέγγῃται τις μέλος, εὐθὺς ἐρήγορας καὶ ὀρχεῖται σου ἡ ψυχὴ καὶ εὐπορεῖς ὅτι λέγῃς· οὐ γὰρ τέχνη οὐδ' ἐπιστήμη περὶ Ὀμήρου λέγεις ἃ λέγεις, ἀλλὰ θεία μοῖρα καὶ κατοκωχῇ, ὥσπερ οἱ κορυβαυτιῶντες ἐκείνου μόνου αἰσθάνονται τοῦ μέλους ὀξέως ὃ ἂν ᾗ τοῦ θεοῦ ἐξ ὅτου ἂν κατέχωνται, καὶ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέλος καὶ σχημάτων καὶ ῥημάτων εὐποροῦσι, τῶν δὲ ἄλλων σὺ φροντίζουσιν· οὕτω καὶ σὺ, ὦ Ἴων, περὶ μὲν Ὀμήρου ὅταν τις μνησθῇ, εὐπορεῖς, περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀπορεῖς· τούτου δ' ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὅ μ' ἐρωτᾷς, δι' ὅτι σὺ περὶ μὲν Ὀμήρου εὐπορεῖς, περὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐ, ὅτι οὐ τέχνη ἀλλὰ θεία μοῖρα Ὀμήρου δεινὸς εἰ ἐπαυέτης.*

ΙΩΝ. Σὺ μὲν εὐ λέγεις, ὦ Σώκρατες· θαυμάζοιμι μεντὰν εἰ ὁδῶς εὐ εἶποις, ὥστε με ἀναπεῦσαι ὡς ἐγὼ κατεχόμενος καὶ μαυόμενος Ὀμηρον ἔπαυῶ. οἶμαι δὲ οὐδ' ἂν σοὶ δόξαιμι, εἴ μου ἀκούσῃς λέγοντος περὶ Ὀμήρου.

ΣΩ. Καὶ μὴν ἐθέλω γε ἀκοῦσαι, σὺ μέντοι πρότερον

b a αὐ ἥρτημένοι TF: ἀνηρτημένοι W b 5 δ TWf: om. F
b 6 π is TWf: τίς (τι) Schanz d 4 σὺ μὲν εὐ TWf: εὐ μὲν εὐ F (εὐ μὲν S) d 5 εἰ οὕτως F: οὕτως εἰ TW d 7 περὶ TW: τι περὶ F

ρapsod i glumac, dok je prvi sam pjesnik. Kroz sve to, bog vuče ljudsku dušu kamo god želi, objesivši tu moć s jednoga na drugoga. I kao što je kod onoga kamena, sačinjen je vrlo dug lanac od korskih plesača, učitelja i podučavatelja, postrance pričvršćenih na prstenje obješeno o Muzu. I od pjesnika jedan je pripojen jednoj Muzi, drugi drugoj. To nazivamo »zanesošću« što je prilično odgovarajuće, jer je obuzet. Za prve prstenove, pjesnike, jedni na druge opet, obješeni su i nadahnuti: jedni od Orfeja, drugi od Muzeja. Dočim su mnogi zaneseni i obuzeti od Homera. Od tih si, Ione, i ti jedan, zanesen od Homera, pa kad netko pjeva nešto od drugoga pjesnika, drijemaš i ne znaš što bi rekao, ali ako netko zapjeva neku pjesmu od tvoga pjesnika, odmah se probudiš, duša ti zaigra te obiluješ sa izlaganjima. Jer ne govoriš ti sa umijećem i znanjem to što govoriš o Homeru, nego s božjom voljom i božanskim nadahnućem, kao što i koribanti¹⁷ jasno osjećaju samo onu pjesmu što je od boga od kojega su zaneseni, te za tu pjesmu obiluju i sa pokretima i riječima, a na druge ne misle. Tako i ti Ione, kada tko spomene Homera, obiluješ govorima a o drugim pjesnicima oskudijevaš. Uzrok tome, o čemu me pitaš, zašto si ti riječit o Homeru a o drugima nisi, je zbog toga što ne sa umijećem nego božjom voljom, jesi vrstan Homerov hvalitelj.

ION: Dobro govoriš, Sokrate. No, doista bih se čudio, ako bi ti tako dobro govorio da me uvjериš kako ja zanesen i mahnit hvalim Homera. Mislim da se ne bih ni tebi činio takvim, ako bi me čuo dok govorim o Homeru.

SO: Zaista te želim čuti, ali ne prije

¹⁷ Koribanti su svećenici frigijske Kibebe, koja se slavila pomamnim plesanjem, divljim kretanjem i bučnom glazbom.